החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות מ.

שבתחלה היתה עליו בכלל היתר נאסרה וחזרה והותרה יכול תחזור להיתירה הראשון ת"ל מצות תאכל במקום קדוש [א]מצוה בשלמא לרבא דאמר הא מני רבנן היא הכא הכי קאמר מצות תאכל במקום קדוש מצוה שבתחלה היתה עליו בכלל היתר רצה אוכלה רצה אינו אוכלה נאסרה חזרה והותרה יכול תחזור להיתירה הראשון רצה אוכלה רצה אינו אוכלה רצה אינו אוכלה והכתיב [ו]ואכלו אותם אשר כופר בהם [ז]מלמד שהכהנים אוכלים בעלים מתכפרין אלא רצה הוא אוכלה רצה כהן אחר אוכלה ת"ל מצות תאכל במקום קדוש מצוה אלא לרב יצחק בר אבדימי דאמר אבא שאול היא הכא מאי תרי גווני איכא וכי תימא רצה לתאבון אוכלה רצה אכילה גסה אוכלה אכילה גסה מי שמה אכילה והאמר ר"ל [ח]האוכל אכילה גסה ביוה"כ פטור [ט]מלא תעונה אלא רצה מצה אוכלה רצה חמץ אוכלה והכתיב [י]לא תאפה חמץ חלקם [יא]ואמר ריש לקיש [יב]ואפילו חלקם לא תאפה חמץ אלא רצה מצה אוכלה רצה חלוט אוכלה האי חלוט היכי דמי אי מצה היא הא מצה היא ואי לא מצה היא מצות אמר רחמנא לא לעולם אימא לך מצה היא ולהכי [יג]תנא ביה קרא לעכב אלא חלוט מצה היא דקאמרינן למאי הלכתא לומר [יד]שאדם יוצא בה ידי חובתו בפסח אע"פ דחלטיה מעיקרא כיון דהדר אפייה בתנור לחם עוני קרינא ביה ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח: **מתני'** החולץ ליבמתו הרי הוא כאחד מן האחין לנחלה ואם יש שם אב נכסים של אב יהכונס את יבמתו זכה בנכסים של אחיו ר' יהודה אומר בין כך ובין כך אם יש שם אב נכסים של אב: **גמ'** פשיטא סד"א חליצה במקום יבום קיימא ונשקול כולהו נכסי קמ"ל אי הכי הרי הוא כאחד מן האחים אינו אלא כאחד מן האחים מיבעי ליה אלא סד"א הואיל ואפסדה מיבום לקנסיה קמ"ל: אם יש שם אב: [טו]דאמר מר [טז]אב קודם לכל יוצאי ירכו: הכונס את יבמתו וכו': מ"ט [יז]יקום על שם אחיו אמר רחמנא והרי קם: ר' יהודה אומר וכו': אמר עולא הלכה כר' יהודה וכן א"ר יצחק נפחא הלכה כר' יהודה ואמר עולא ואיתימא ר' יצחק נפחא מ"ט דר' יהודה דכתיב [יח]והיה הבכור אשר תלד בבכור מה בכור אין לו בחיי האב אף האי נמי אין לו בחיי האב אי מה בכור נוטל פי שנים לאחר מיתת האב אף האי נוטל פי שנים לאחר מיתת האב מידי יקום על שם אביו כתיב יקום על שם אחיו כתיב ולא על שם אביו אימא היכא דליכא אב דלשקול נחלה תתקיים מצות יבום היכא דאיכא אב [דלא] שקיל נחלה לא תתקיים מצות יבום מידי [יט]יבום בנחלה תלה רחמנא יבומי מיבמי ואי איכא נחלה שקולי ואי לא לא שקיל יתיב ר' חנינא קרא קמיה דר' ינאי ויתיב וקאמר הלכה כר' יהודה א"ל [כ]פוק קרי קרייך לברא אין הלכה כר' יהודה תני תנא קמיה דרב נחמן אין הלכה כר' יהודה א"ל אלא כמאן כרבנן פשיטא [כא]יחיד ורבים הלכה כרבים א"ל אסמייה א"ל לא את הלכה אתנייך ומוקשה הוא דאקשי לך ואפכת ולמאי דאפכת שפיר אפכת: **מתני'** [כב]החולץ ליבמתו הוא אסור בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו הוא

רצה בהן אחר אוכלה. והא דדרשינן בפ"ב דקדושין (דף נג.) לכל בני אהרן תהיה אים כאחיו היינו של אותו משמר או של אותו בית אב א"נ הכא מרבוי יליפינן דהכא המקריב צריך שיאכל ממנה ולא כולה: **מאי** תרי גווני איכא. דליכא למימר דלא לשם מצוה אוכלה דלא לשם מצוה דאין צריך שיתכוין לשם מצוה אלא שלא יהא אוכלה אכילה גסה:

אכילה גסה ביוה"כ פטור. וא"ת דאמר בפרק מי שאמר הריני נזיר (נזיר דף כג. ושם) כי ישרים דרכי ה' לדיקים יכלו בם ופושעים יכשלו בם (הושע יד) משל לב' בני אדם שגלו פסחיהן אחד אכלו לשם פסחו ואחד אכלו אכילה גסה ומשמע התם דתרוייהו נפקי אלמא הויא אכילה וי"ל דתרי עניני אכילה גסה הם [א]:

מצות אמר רחמנא. פי' בקונטר' ואכלוה מצות אצל המזבח וגו' וכשמיני של מלואים כתיב ואפילו לשמואל דאמר ברים הקומץ רבה (מנחות דף יט:) דלא יליפינן דורות משעה שמא הכא איכא שום יתור: **שנה** בה קרא לעכב. הן דהכא לא הוי כמו שנה עליו הכתוב לעכב דעלמא דמהיכא תיתי לעכב דלעלמא למלוה הוא דאמר רחמנא דלא ליעבד חלוט אלא לעכב כלומר דבעינן מלה מעליתא ולא חלוט [ב]:

כיון דהדר אפייה בתנור. לו בחילפם לחם איקרי ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח והא דאמר בפ' כל שעה (פסחים דף לו:) לחם עוני פרט לחלוט ואפשיטה אר"ת דהתם בלא הדר אפייה בתנור ועוד אר"ת דהתם בחלוט גדול דומיא דאפשיטה ולא משיב לחם עוני לפי שהוא גדול ולא משוס חלוט א"נ התם בבלילתו קשה והכא בבלילתו רכה כגון סופגנין או חלת המשרת דמפרש התם דהיינו חלוט של בעלי בתים דלא מחייב בחלה ולא משיב לחם אלא על ידי אפיה ולהכי משיב אפיר לחם עוני אע"ג דחלטיה אבל בלילתו עבה מיפסל לעשות דמשיב לחם עשירות אפי' לא הדר אפייה ובפ' כל שעה (שם ד"ה פרטו) אתרכתי:

אבל

מסורת הש"ס

א) לקמן ג. פסחים נט: [יומא פח:], ב) יומא פ:, ג) שבועות טו: סוטה טו. [מנחות נה.], ד) [מנחות יט: וש"נ], ה) ב"ב קטו:, ו) [עי' לעיל יח: כ: כד.], ז) [כריתות כ. מכילתא נז.], ח) [כריתות ט. יש"ן], ט) [ויקרא כג], י) [ל"ל כה מלהן], כ) [ויקרא יז], יא) [ל"ל רש"ל], יב) [וע"ש תוס' פסחים קז: ד"ה דלמא ותוספות נזיר כג. ד"ה פסח ותוספות ב"ק קי. ד"ה אכילה], יג) [עי' היטב תוס' מנחות נג. ד"ה ת"ל תהיה].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ואי לאו וכו' דכתיב בסדר שמיני ואכלוה מצות:

תוספות ישנים

א) ר"ל ג) דתרי עניני אכילה גסה היכא שאכל כל לרכו והכית דעתו מלאכול עוד כשאכל יותר לא מקריא אותה אכילה אכילה גסה אבל היכא דלא הכית דעתו אבל אוכל היא יותר מדאי שהיה שבע בפחות מקרי אותה אכילה אכילה גסה עוד ר"ל דשתי אכילת פסחים דלא מיעבעבא דהא לא ממעטינן מקרא דלעי אוכלו כי אם חולה חקן שהיו לאי בלי אכילה גסה בתורה מוהרת בפסח מיהא קעביד אבל בכל מקום אכילה גסה לא שמה אכילה ואין חולק באכילה גסה: בצות אמרה רחמנא ס"ד דכתיב ואכלוה מצות. ולא נהירא דהא בשמיני של מלואים כתיב ודורות משעה לא לעיכון אלא נראה מצות אמר רחמנא דכתיב אבל אם לא אתה אכילה אכילה גסה לא אמרה אמר רחמנא דכתיב חמץ חלקם ס"ג מקום דכתיב אלה תהיה ומה דקאמר לכי תנא היה קרא לעכב וקשה דאין זה לעכב ממש שהרי קרא אחריתא לא כתיב למעוטי חלוט דהא אמרי' לעולם אלה היא ולא מיתן בשום מקום לעכב אם לא כתיבי תרי קראי דמשמע שאינה הכמוב לעכב ור"ל לעכב אלו דוקא אלא ר"ל לעכב שלא יבא חלוט אבל אי אי לאיכ לעכב ממש כי אם למלוה ולמאי דפריש נמתא דדלאי לעכב אי מקרא דמצות תאכל דכבר כתיב קרא אחריתא למעוטי חלוט דכתיב אלה תהיה ויהי איתא בנמנחות כרים פ' כל המנחות דף נג ע"א: מדרי יהוס בנחלה תלה רחמנא והא דאמרינן (דף יח) יהוס בנחלה תלה רחמנא ר"ל כי איכי דמי שראוי לנחלה מיהם אלא לא אבל אם אין נחלה משום הכי לא אקם מצות יהוס:

ב) נראה ל"ל ר"ל דתרי עניני אכילה גסה הוי איכא ומי. ג) ל"ל ר"ל דאיכי שראוי לנחל (בגון אח הא) מיהם אלא לא.

עין משפט נר מצוה

נח א מיי' פ"י מהלכות מעשה קרבנות הל' כ
סמג עשין קפד קפה:
נט ב מיי' שם הלכה ח:
ס ג מיי' פ"ב מהלכות שביתת עשור הלכה ז
סמג לאוין קט עשין ע"מ
סימן תריב סעיף ו:
סא ד מיי' פי"ב מהל' מעשה קרבנות הל' יד סמג לאוין שם:
סב ה מיי' פ"ו מהל' ממרים ומלה הלכה ו סמג עשין מ עשין ע"מ פ"מ סימן תנד סעיף ג:
סג ו טוש"ע אה"ע סימן קפה סעיף ב:
סד ז מיי' פ"ג מהלכות נחלות הלכה ז סמג עשין נא עשין ע"מ שם סע"ש:
סה ח מיי' שם פ"ח הל' ג סמג עשין לו טור ש"ע מ"מ סי' רעו סע"ש:
סו ט מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה יג סמג עשין נב ולאוין קי טור ש"ע אה"ע סימן קפה סעיף ג:

תורה אור השלם

1. וְאָכְלוּ אֹתָם אֲשֶׁר כֻּפַּר בָּהֶם לְמַלֵּא אֶת יָדָם לְקַדֵּשׁ אֹתָם וְזָר לֹא יֹאכַל כִּי קֹדֶשׁ הֵם:
שמות כט לג
2. כִּי כָּל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תֵעָנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ:
ויקרא כג כט
3. לֹא תֹאפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הוּא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם:
ויקרא ו י
4. לֹא תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ:
דברים טז ג
5. וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל: דברים כה ו

מוסף רש"י

ואכלו אותם. במלוים כתיב, אשר כופר בהם. כתב כפרה גבי אכילה, למימרא דאף באכילה האוכל אכילה גסה ביוה"כ. שאכל ביום שהיה שבע מספיקה שהפסיק כה וכל מה שאכל משחשיכה אכילה גסה היתה ושלא להעלה (יומא פ:), ואפילו חלקם. שיריים, לא תאפה חמץ. דדרשינן ליה הלי חלקם דקרא נמי לפניו אלא תאפה (מנחות סו:). אב קודם. לירש כגון לו בתו שמתו, לכל יוצאי ירכיו. דהיינו אחי המת (רשב"ם ב"ב קמז:), אסמייה. אסיר בריתא זו מגילסתו (ב"מ כז:).

עין משפט נר מצוה

נט ב מיי' שם הלכה ח:
ס ג מיי' פ"ב מהלכות שביתת עשור הלכה ז
סמג לאוין קט עשין ע"מ
סימן תריב סעיף ו:
סא ד מיי' פי"ב מהל' מעשה קרבנות הל' יד סמג לאוין שם:
סב ה מיי' פ"ו מהל' ממרים ומלה הלכה ו סמג עשין מ עשין ע"מ פ"מ סימן תנד סעיף ג:
סג ו טוש"ע אה"ע סימן קפה סעיף ב:
סד ז מיי' פ"ג מהלכות נחלות הלכה ז סמג עשין נא עשין ע"מ שם סע"ש:
סה ח מיי' שם פ"ח הל' ג סמג עשין לו טור ש"ע מ"מ סי' רעו סע"ש:
סו ט מיי' פ"ח מהלכות יבום הלכה יג סמג עשין נב ולאוין קי טור ש"ע אה"ע סימן קפה סעיף ג:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com